ІСТОРІОГРАФІЯ І ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

УДК 94 (477)

Наталія Григорук

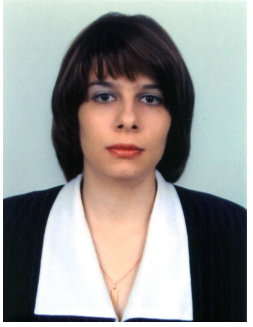

ОГЛЯД ІСТОРІОГРАФІЇ І ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ НАУКОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИКОЛИ ЧУБАТОГО

У статті проаналізовано історіографію і джерельну базу, а також визначено основні напрями дослідження, яке здійснене необхідністю комплексного вивчення наукової та громадської діяльності Миколи Чубатого у контексті головних віх національної історії ХХ ст.

Ключові слова: історіографія, джерельна база, наукова діяльність, громадська діяльність, Микола Чубатий, дослідження, історія.

Сучасний стан розвитку історичної науки в Україні визначається необхідністю розширення просопографічних досліджень. Передусім історики звертаються до вивчення життєвого та творчого шляху тих осіб, які були організаторами й безпосередніми учасниками національно-визвольного руху, діяльність яких з політичних міркувань у роки панування тоталітарної системи на українських землях замовчувалася або фальшувалася, а подекуди взагалі була вилучена із наукового та суспільно-політичного обігу.

До такого кола діячів належав Микола Чубатий (1889–1975 рр.) – український історик, вчений, педагог, публіцист, редактор і громадський діяч, який вивчав національну історію на західноукраїнських землях і в українській діаспорі. Проблематика наукових досліджень М. Чубатого охоплювала історію українського права, історію української церкви. Серед напрямків дослідження в сфері історії України, вчений вивчав етногенез, окремі аспекти української історіографії.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю комплексного вивчення наукової і громадської праці М. Чубатого у контексті головних віх національної історії ХХ ст. Поява самого дослідження визначається завданнями з’ясування змісту і напрямів основних українських історичних течій і шкіл, а також відсутністю спеціальних наукових праць, присвячених науковій та громадській діяльності М. Чубатого. Все це разом актуалізує проблематику дослідження.

Беручи до уваги недостатню наукову розробку даної проблеми метою статті автор ставить проаналізувати історіографічний доробок дослідників життєдіяльності історика М. Чубатого.

Наукова і громадська діяльність Миколи Чубатого ще донедавна залишалася недоступною у спеціальних фондах архівів та бібліотек, а його ім’я з ідеологічних міркувань свідомо замовчувалося в українській історіографії. Досі не проведено ґрунтовного дослідження, що стосувалося б постаті історика, його ролі у суспільно-політичному та науковому житті України ХХ століття.

За прийнятим в історіографії проблемно-хронологічним принципом можна виділити такі види досліджень наукової та громадської діяльності М. Чубатого: 1) радянська історіографія про вченого; 2) зарубіжна українська історіографія; 3) сучасна українська історіографія.

До кінця 80-х рр. ХХ ст. відомості про М. Чубатого та його діяльність були практично недоступні для дослідників в УРСР. У радянській історіографії знаходимо однобічну оцінку М. Чубатого як “буржуазного націоналіста”, “націоналістичного фальсифікатора”, “буржуазно-націоналістичного українознавця”, “буржуазно-націоналістичного псевдо-

вченого". Зокрема, у передовій статті журналу "Вопросы истории" (1960 р.) вченого називають "зрадником українського народу", "американським істориком", "пропагандистом українського буржуазного націоналізму" [1, с. 24]. У стилі таких ідеологічних штампів про нього писали А. Кольчук [2], В. Шушарін [3] та ін. Відповідно у жодному українському радянському енциклопедичному словнику немає біографічної довідки про історика.

До початку 90-х років XX століття вивченням життя і діяльності М. Чубатого займалися в основному вчені з української діаспори у США, головним чином, сучасники історика.

Із найперших біографічних даних про М. Чубатого відзначаємо невелику інформацію, вміщену у "Збірнику на пошану Зенона Кузелі" (Записки Наукового товариства ім. Шевченка, том 169) [4, с. 573–574]. У ній подано коротку біографію вченого та головні праці історика, відображено його співробітництво з редакціями українських та іноземних енциклопедій, засвідчено участь у міжнародних наукових конґресах істориків.

Важливими для висвітлення наукової біографії М. Чубатого є публікації на сторінках журналу "Український історик". Однією з перших серед науково-популярних статей, яка дає більш широку біографічну інформацію про вченого є робота Михайла Ждана, що з'явилась в "Українському історику" [5], а потім окремою публікацією у 1970 р. [6]. У ній висвітлюється історія життя професора та окремі аспекти наукової, громадсько-суспільної та публіцистичної діяльності. Статтю доповнює вибрана бібліографія М. Чубатого [7], яка вирізняється високим рівнем інформативності. Однак в роботі допущені окремі неточності. Публікація посилається на вибрану бібліографію автора, яку надрукував Український католицький університет у 1969 р. [8, с. 134–138].

Певним внеском в історіографію дослідження стали праці наукового і науково-публіцистичного характеру про М. Чубатого, опубліковані після його смерті. Біографічною тенденцією цих дописів, які вийшли у формі некрологів, була спроба об'єктивно з'ясувати творчу спадщину вченого. Так, журнал української молоді "Авангард" у некролозі подав відомості про основні віхи життя і наукові здобутки вченого та відніс М. Чубатого до особистостей, чия "праця залишає творчий слід і знання на довгий час і яких місце важко заступити" [9, с. 273].

Помітне місце у циклі праць про історика займає стаття Василя Ленцика "Prof. Nicholas Chubaty – Ukrainian Historian and Sholar" ("Проф. Микола Чубатий – український історик і вчений") [10], яка з'явилася в англомовному журналі "The Ukrainian Quarterly" ("Український квартальник") у 1975 р., засновником і головним редактором якого впродовж тринадцяти років (1944–1957 рр.) був М. Чубатий. У розвідці знаходимо конкретний матеріал з питань біографії, наукових інтересів ученого, його журналістської і громадсько-суспільної діяльності. Автор вважає, що "… ми втратили одного з найкращих українських науковців, останнього учня Михайла Грушевського, одного з найвизначніших публіцистів нашої ери і яскравого соціо-політика…" [10, с. 284].

У 1976 р. з'явилася у "Богословії" праця того ж В. Ленцика "Професор доктор Микола Чубатий. Спогади про професора і виховника" [11, с. 155–163]. У ній автор писав про історика як директора Дівочої учительської семінарії сестер Василіянок у Львові, як викладача і керівника історичного семінару у Богословській академії у Львові.

Низку статей, присвячених М. Чубатому, опублікував його учень і послідовник Ярослав Падох. У 1975 р. в "Свободі" з'явилась стаття "Історична заслуга проф. Чубатого", як основоположника системи історії українського права, як першого викладача цього предмету та як автора першого – хоч далеко неповного – підручника цієї молодої ділянки науки української історії, написаного за його власною системою [12]. М. Чубатий розумів, що наявність національного права засвідчує державність народу й тому значення студій історії українського права далеко переходять межі чистої науки, навіть науки українознавства, вважав дослідник [12, с. 2].

Діяльність історика розглядає Я. Падох в іншій цінній статті "Микола Чубатий, 1889–1975", яка з'явилася спочатку в "Українському історику" (1975 р.) [13], а потім окремим

виданням (1976 р.) [14]. Вона була прочитана автором 6 грудня 1970 р. на святковій науковій конференції Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) в Нью-Йорку з нагоди відзначення 80-ліття з дня народження і 55-ліття наукової праці М. Чубатого. В цьому дослідженні автор подав життєвий шлях історика, джерельну базу біографії, а також вказав на важливу роль його наукової праці в історії України, права та церкви. Дослідження містить також низку бібліографічних неточностей у статтях інших авторів, а також і самого М. Чубатого [13, с. 105–109].

Заслуговують на увагу біографічні матеріали про М. Чубатого, котрі були вміщені у різних українських еміграційних виданнях, зокрема у "Свободі", "Америці", "Новому шляху", "Вільному Світі", "Українському житті" й інших газетах та журналах США. З англомовних матеріалів необхідно відзначити статті в "Українському квартальнику", "Діяконії" та деяких окремих виданнях Українського конгресового комітету Америки. Зокрема, на окрему увагу заслуговує видання за редакцією Уолтера Душника і Миколи Чировського "The Ukrainian Heritaqe in America" ("Український спадок в Америці") [15], де подано ґрунтовний і всебічний аналіз громадської та публіцистичної діяльності історика [15, с. 11, 25, 31–32, 150, 152, 178, 300]. Окрему групу матеріалів про М. Чубатого складають короткі відомості в американських енциклопедичних довідниках "Who's Who" ("Хто є Хто") та "Encyklopedia of Ukraine" ("Українська енциклопедія"), яка видана у Торонто–Лондоні [16].

Коротку біографічну довідку про М. Чубатого, який займає "одне з найвизначніших місць у пантеоні вчених і громадських діячів, що походили з Тернополя", знаходимо у регіональному історико-мемуарному збірнику "Шляхами Золотого Поділля. Тернопільщина і Скалатщина", написану Осипом Кравченюком [17, с. 585–587]. У ній автор висвітлив навчання М. Чубатого у Львівській духовній семінарії та на богословському факультеті Львівського університету, працю у Секретаріаті освіти ЗУНР, професора історії українського права в Українському (таємному) університеті (УТУ), професора історії церкви Богословської академії у м. Львові [17, с. 586], професора історії церковного права в Українському вільному університеті (УВУ) у Мюнхені [17, с. 587].

Детальну інформацію про окремі аспекти біографії та напрями творчої праці історика містить збірник на пошану М. Чубатого "У пошуках історичної правди", який видало Наукове товариство ім. Шевченка у 1987 р. [18]. Статті Ярослава Падоха, Дмитра Штогрина, Василя Ленцика, Степана Горака, о. Івана Музички, о. Івана Хоми, Августина Штефана, вміщені у збірнику, ґрунтовно доповнюють біографію вченого та торкаються головних ділянок інтересів професора М. Чубатого, оскільки їх автори були знайомі з вченим і працювали з ним у НТШ, Львівській богословській академії, Українському католицькому університеті у Римі, Стемфордському коледжі та ін. [19; 20; 21; 22; 23; 24].

Отже, для всіх публікацій дослідників діаспори характерна певна ідеалізація особи М. Чубатого і вони мали інформативний характер. Відтак головною концепцією цих праць була спроба залагодити протиріччя, які були характерні для наукової та громадської діяльності вченого і показують наскільки багатогранною і різноплановою вона була.

Новий етап у вивченні М. Чубатого як науковця та громадського діяча розпочався у 1991 р. – з часу здобуття Україною незалежності та можливістю доступу дослідників до архівних і бібліотечних фондів. У періодичних та довідкових виданнях з'являються публікації про вченого.

У 1994 р. краєзнавець Богдан Мельничук із Тернополя опублікував у журналі "Березіль" статтю "Микола Чубатий – невідомий і відомий" [25]. Це була одна з перших публікацій про вченого у сучасній Україні. Згодом, він дав ґрунтовну розвідку "Маємо змогу доповнити "Березіль", або "Слово про Миколу Чубатого" [26].

Історик Ігор Усенко у цьому ж році опублікував статтю "Микола Чубатий: життя та діяльність" [27, с. 217–221], акцентувавши увагу на діяльності вченого як історика українського права, який жив і працював на двох континентах – в Україні та США.

Олег Полянський, історик, надрукував дві статті: “Був учнем Михайла Грушевського” (1995 р.) [28], “Історія Миколи Чубатого” (1998 р.) [29] у яких подав фактичний матеріал з питань біографії ученого, громадської, публіцистичної діяльності та наукових інтересів.

У 1998 р. вийшла “Ювілейна книга Української гімназії в Тернополі (1898–1998)”, до сторіччя заснування, за редакцією Степана Яреми. Вона містить відомості про учнів гімназії, в тому числі про М. Чубатого [30, с. 598]. З огляду на те, що у стінах цього освітнього закладу успішно навчався майбутній учений, дана інформація представляє значний інтерес.

Невеликі за обсягом біографічні відомості вміщено в сучасній довідковій літературі: “Енциклопедії Українознавства. Словникова частина” [31, с. 3775], “Малій енциклопедії етнодержавознавства” [32, с. 896–897], “Довіднику з історії України” (Львів, 2001) [33, с. 1063–1064], “Історичному календарі” [34, с. 351], “Українському енциклопедичному словнику-календарі” [35, с. 233], “Юридичній енциклопедії” [36, с. 418]. На жаль, упорядники цих видань допустили деякі помилки, подаючи біографію М. Чубатого.

Про М. Чубатого як українського публіциста та видавця тижневика “Правда” є статті М. Комариця та В. Гарасим у довідниках “Українська журналістика в іменах” [37; 38, с. 196–198; 39, с. 322–324], а також він згадується як журналіст і член редколегії літературно-наукового місячника “Дзвони” у багатотомнику “Періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст.” [40, с. 32, 57, 105–106; 41, с. 11, 13, 138].

Діяльність М. Чубатого в НТШ заторкують праці Володимира Дорошенка “Огнище української науки – Наукове товариство імени Т. Шевченка. З нагоди 75-річчя його заснування” [42], Володимира Кубійовича “Нарис історії Наукового товариства імені Т. Шевченка” [43], Романа Кучера “Наукове товариство імені Т. Шевченка: Два ювілеї” [44], Олега Купчинського “Дещо про форми та напрями наукової і науково-видавничої діяльности Наукового товариства ім. Шевченка” [45], Мирослава Мороза “Матеріали до хронології діяльности Наукового товариства ім. Шевченка (1873–1944)” [46], Оксани Найди “Окремі аспекти діяльности історично-філософічної секції Наукового товариства ім. Шевченка (1913–1940)” [47], Ярослава Падоха “Незнищене товариство (до 110-річчя НТШ)” [48]. Варто відзначити, що при роботі над цією групою публікацій вдалося врахувати передумови, причини та обставини їх написання, авторський суб’єктивізм та можливість упереджених оцінок, фактів, подій, явищ.

Окремі аспекти життя і творчості М. Чубатого знайшли відображення у наукових розвідках і публікаціях Василя Мудрого [49; 50], Любомира Винара [51–60], Олександра Домбровського [61; 62], Степана Макарчука [63], Дмитра Дорошенка [64], Аркадія Жуковського [65; 66], Любомири Бойцун [67], Леоніда Рудницького [68, с. 156], Лесі Сакади [69]. Вони значним чином допомагають відтворити багатоплановість і неоднозначність М. Чубатого як дослідника та показати широке коло його наукових інтересів і громадсько-публіцистичну діяльність.

Варто виділити наукові праці Л. Винара, який відзначав М. Чубатого як талановитого учня М. Грушевського [52, с. 13], який відносився до його Львівської історичної школи [57, с. 61, 64, 11, 117], з яким автор листувався [51, с. 195–196; 53, с. 70–72; 60, с. 103, 106].

Серед публікацій Л. Винара варто виокремити монографію “Український Історик”: 40 років служіння науці, 1963–2003” [59]. В ній він проаналізував внесок М. Чубатого у створення і розвиток Українського історичного товариства (УІТ) та єдиного українського журналу за межами України. Такої ж думки щодо діяльності вченого дотримується Л. Сакада у монографії “Український історик”: Генеза, тематика, постаті” [69].

Про внесок М. Чубатого у розвиток української історіографічного процесу йдеться також у роботі Ірини Колесник “Українська історіографія (XVIII – початок XX століття)” [70, с. 106–112]. Увагу авторки привернула праця М. Чубатого “Українська історична наука (її розвиток і досягнення)”, в якій ним була запропонована історіографічна схема, спрямована проти тих уявлень, що переважали серед зарубіжних істориків, про два короткочасних періоди в історії української науки: 1) з 1894 р. від приїзду у Львів М. Грушевського до Першої світової війни; 2) короткий період так званої українізації в

Східній Україні від 1923 до 1930-х років. І. Колесник зазначила, що науковий сенс схеми М. Чубатого полягав у тому, що той значно поглибив український історіографічний процес і починав його від часів Т. Шевченка. Цей процес він охарактеризував як поступову зміну п'ятьох поколінь дослідників української історії. Автор наголосила, що певною заслугою М. Чубатого було намагання відтворити якомога повніший образ української історичної науки [70, с. 106–108].

У 2002 р. в Тернополі було видано бібліографічний посібник для молоді про славетних людей Тернопільщини "Вони прославили наш край". В ньому відведене певне місце і відомому уродженцю Тернополя М. Чубатому [71, с. 279–280].

З найновіших публікацій науковий інтерес для нас становила стаття Я. Калакури "Педагог, журналіст, історик права та церкви" у біографічному збірнику "Визначні постатті Тернопілля" [72]. Автор висвітлює окремі аспекти біографії, наукову спадщину, громадську діяльність М. Чубатого, наголошує, що велику увагу вчений приділяв історії церкви, її правовому статусу в козацькій Україні, дослідженню державного ладу Західно-Української Народної Республіки і звертає увагу на концепцію етногенезу українського народу, яку науково аргументував історик [72, с. 217–219].

Окремо варто відзначити меморіальний альманах "Народжені Україною", до якого увійшло близько тисячі персоналій про наших видатних співвітчизників – державних, громадських і релігійних діячів, просвітників і науковців, діячів культури, мистецтва і спорту, які походженням, народженням або діяльністю пов'язані з Україною і стали славою та гордістю її народу. Серед них чільне місце займає М. Чубатий – історик, видавець, громадський діяч. В альманасі відзначається, що до сьогодні не втратили свого значення його фундаментальні праці з історії української церкви та українського права та ґрунтовні праці з питання етногенезу українського народу [73, с. 736–737]. Незважаючи на популярний характер і розрахунок на масового читача дані публікації про вченого містять певну інформаційну цінність.

Корисними є публікації загального характеру та з історії України: М. Грушевського [75–77], М. Кордуби [78], Я. Пастернака [79], Л. Лещинського, А. Панюка [80], М. Брайчевського [81], Б. Лановика [82] та В. Ульяновського [83].

Отже, на сучасному етапі розвитку української науки постать М. Чубатого викликає неабияке зацікавлення дослідників.

У дослідженні постаті Миколи Чубатого посильну участь брала авторка даної статті, наукові публікації якої з'явилися упродовж 2003–2011 рр. і насамперед стосуються його наукової та громадської діяльності [84–99]. У монографії "Микола Чубатий як історик України" [85], висвітлюється життя та діяльність визначного історика України, професора, доктора, педагога, редактора і публіциста, який вніс вагомий внесок у дослідження походження українського народу, в історію українського права та історію української церкви. Джерелом для підготовки тієї роботи стали матеріали наукових та освітніх інституцій, епістолярна спадщина та праці ученого наукового та публіцистичного характеру.

Необхідність детального історичного аналізу багатогранної наукової, громадської та публіцистичної діяльності М. Чубатого спонукало до пошуку та вивчення відповідної джерельної бази. Основу якої становить сукупність опублікованих та неопублікованих матеріалів, які містяться у Центральному державному історичному архіві України у м. Львові (далі – ЦДІА України у м. Львові), Державному архіві Львівської області (далі – ДАЛО), Державному архіві Тернопільської області (далі – ДАТО), у відділах рукописів та україніки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України (далі – ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України). Це пояснюється тим, що М. Чубатий до п'ятдесяти років свого життя прожив у Тернополі та Львові, а тому більшість документів, що стосуються наукової, громадської та публіцистичної діяльності історика, знаходяться саме тут. Важливе місце у дослідженні відіграють також документи Центрального державного історичного архіву України у м. Києві (далі – ЦДІА України у м. Києві), бібліотеки імені В. Вернадського

НАН України, бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка, відділу фондів Тернопільського обласного краєзнавчого музею.

Неопубліковані та опубліковані джерельні матеріали умовно можна згрупувати за такою схемою:

– особисті документи М. Чубатого;
– біографії та автобіографічні роботи ученого;
– документи про діяльність ученого у різних товариствах та інституціях;
– епістолярна спадщина;
– опубліковані та рукописні наукові та публіцистичні праці вченого.

Певний інтерес для розкриття біографічних віх життя історика становлять особисті документи, які вперше вводяться у науковий обіг. Серед них слід назвати шкільні свідоцтва, посвідчення про участь в семінарах та екзаменаційні листи Львівського університету, нагородний лист, особистий листок про навчання та шкільну практику, які знаходяться в особовій справі М. Чубатого у фонді 451 (Греко-католицька богословська академія м. Львів) ЦДІА України у м. Львові [100, с. 1–71].

Із документів ДАЛО виділяємо фонд 26 (Львівський королівський університет ім. Франца І. (1817–1918 рр.)), в якому зберігаються оригінали розпорядження про виплату грошової премії члену історичного семінару М. Чубатому [101], справа пошукувача наукового ступеня доктора Чубатого Миколи [102, с. 1–5], заключення про його докторську дисертацію [103, с. 62–63], а також копія докторського диплома [104, с. 161].

Другу групу джерел становлять автобіографічні роботи та спогади М. Чубатого.

Важливі біографічні дані з життя українського історика знаходимо у книзі, виданій Українським католицьким університетом у Римі [8, с. 108–134]. В ній міститься коротка на сімнадцять рядків біографія професора історії українського права і декана правничого факультету. Хоч підпису немає, але, без сумніву, це є життєпис М. Чубатого про останні 36 років життя професора в еміграції. Ці матеріали займають помітне місце у встановленні біографії їх автора, хоч вони мають деякі неточності і навіть помилки. Доповнюють окремі штрихи біографії М. Чубатого невеликі спогади, опубліковані ним у “Ділі” про працю в Національному музеї у 1917–1918 роках [105].

Винятково цінний життєпис, вміщений у книзі Михайла Гуцуляка “Перший Листопад 1918 року на Західних Землях України” [106, с. 163–174]. У цій автобіографії не зазначено прізвища автора, але вдалося встановити, що вона належить перу М. Чубатого, оскільки є додатком до його статті “Перший листопад на переломі української революції” та спогадів “Моя участь у першолистопадовім зриві”, де він був головою редакційної колегії книги [107, с. 175–189].

Важливим джерелом, що стосується навчання історика у Львівському університеті, коли він слухав лекції професора М. Грушевського, є його спогади про ці роки, опубліковані в “Українському історику” [108]. В них він дає характеристику заняттям, які проводив учений, формуючи свою школу учнів. Підтвердження, що М. Чубатий був учнем М. Грушевського, знаходимо у ЦДІА України у м. Києві в фонді 1235 (Грушевські-історики, філологи) [109, с. 197–222].

Велику цінність для дослідження мають архівні матеріали ЦДІА України у м. Львові, які стосуються третьої групи джерел. Широке коло діяльності вченого було пов’язане з НТШ, тому важлива інформація міститься у фонді 309 (Наукове товариство ім. Шевченка, м. Львів), зі справ якого дізнаємося про його членство у НТШ та біографічні дані [110; 111; 112; 113; 114], участь у юридичній комісії [115; 116], у президії Історико-філософської секції [117; 118; 119], у міжнародних конференціях та з’їздах [4], про наукову та видавничу діяльність [120; 121; 122; 123].

Матеріали, пов’язані з трудовою діяльністю М. Чубатого в Українському (таємному) університеті у Львові (1921–1925 рр.), містяться у фонді 310 (Український університет у Львові. 1921–1925 рр.) [124–139]. На їх основі висвітлено заснування і діяльність університету [124; 125; 126; 127; 128], роль М. Чубатого як члена сенату [129], члена колегії

юридичного факультету [130; 131], лектора, викладача курсу “Історія українського права” [132–139].

Для аналізу викладацької роботи вченого важливими є матеріали, що зберігаються у фонді 451 (Греко-католицька Богословська академія, м. Львів) [140–151]. Вони висвітлюють діяльність навчального закладу [140; 141; 148], лекторську працю ученого, керівництво історичним семінаром та його особову справу як семінариста [145–146; 152].

До наступного комплексу джерел необхідно віднести епістолярну спадщину М. Чубатого, що дає змогу ґрунтовніше висвітлити такі питання, як наукова, видавнича діяльність М. Чубатого, справи, пов’язані з життям українських інституцій та ін. Щодо неопублікованого епістолярію, то найпильнішої уваги заслуговують листи М. Чубатого до Івана Раковського [120; 121; 153; 154], Олександра Барвінського [155], Василя Щурата [8], Відділу НТШ [122; 123] та адресовані йому кореспонденції Богдана Барвінського [117], редколегії “Української загальної енциклопедії” [156].

П’яту групу джерел складають опубліковані та рукописні наукові та публіцистичні праці, написані ученим у львівський і американський періоди життя. З опублікованих праць окремі автобіографічні матеріали знаходимо у статях “Десять днів у Києві в січні 1919” [157], “Як працювало НТШ у Львові” [158], “Як родилася Соборна Україна” [159], “Українська історична наука (її розвиток та досягнення)” [160; 161], “Перший листопад на переломі української революції” [162], “Як народжувалася наука історії українського права” [163], “Наукове товариство ім. Шевченка (його минуле і сучасне)” [164].

Важливими першоджерелами при дослідженні наукової діяльності історика є праці М. Чубатого, що зберігаються у фондах відділу україніки ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. Якщо систематизувати їх, то це праці, що стосуються питання:

етногенезу українського народу – “До питання про початки української нації” [165], “Ще дещо про початки українського народу” [166], “Княжа Русь–Україна та виникнення трьох східнослов’янських націй” [167], “Київська Русь у нових совєтських та польських дослідах [168];

історії українського права – “Державний лад на Західній Области Української Народньої Республики” [169], “Про правне становище церкви в козацькій державі” [170], “Державно-правне становище українських земель Литовської держави під кінець XIV в.” [171; 172], “Огляд історії українського права” [173; 174], “До історії адвокатури на Україні” [175], “Як народжувалася наука історії українського права” [176];

історії української церкви: “Змагання до релігійної унії з Римом на Галицькій Русі в першій чверті XIII ст.” [177], “Західна Україна і Рим у XIII віці у своїх змаганнях до церковної Унії” [178], “Митрополит Іпатій Потій, апостол церковної єдности. В 300-ліття смерти” [179], “Релігія ціллю, чи середником до цілі?” [180], “Українська церква в половині XI ст. на роздоріжжі” [181], “Суспільно-національна роля Унії в житті українського народу” [182], “Українська католицька церква” [183], “Відродження католицтва у Франції (обсервації та рефлексії з подорожі)” [184], “950 літ християнства в Україні” [185], “Тристаліття церковної Унії на Україні” [186], “Історія християнства на Руси–Україні. – Т. 1 до 1353 р.” [187] та Т. II. – Ч. I. (1353–1458) [188]. Більшість названих праць опубліковані у “Записках НТШ” або виходили як окремі видання. Отже, праці М. Чубатого становлять важливий комплекс джерел, які допомагають проаналізувати науковий доробок ученого.

У відділі рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України зберігаються рукописи праць історика: “Історія української католицької церкви” [189; 190], “Огляд історії українського права” [191].

Значна частина наукових робіт М. Чубатого присвячена біографіям видатних українських діячів. Ціла серія його статей вміщена в англомовному журналі “Український квартальник”, головним редактором якого він був з 1944 по 1957 рр. Зокрема, це статті про відомі персоналії: Богдана Хмельницького [192], Йосифа Сліпого [193], Полікарпа Сікорського [194], Данила Скоропадського [195], Зенона Кузелю [196], Бориса Крупницького [197], Вадима Щербаківського [198; 199] та інших.

Вагомий внесок ученого становить його рецензійно-критична спадщина. Як правило, рецензії історика опубліковані у “Богословії” [199–203], “Дзвонах” [205–212], “Українському квартальнику” [213–256].

До джерельної бази дослідження відносимо ряд періодичних видань України. В основному це публікації М. Чубатого у “Дзвонах” [180; 257; 185], “Ділі” [104; 165; 166], “Богословії” [170; 258], “Літописі Червоної калини” [157] та ін.

Микола Чубатий був автором кількох десятків публіцистичних статей, які є вагомими джерелами для вивчення його громадсько-публіцистичної діяльності. Так, у 1920 р. він підготував низку статей до часописів “Нова Рада” [259–264], “Правда” [264–272], в яких ставив перед собою завдання пояснити певні питання, що турбували галицьких українців. Важливе місце у цій групі джерел займають статті, опубліковані в “Українському квартальнику”, в яких історик подав концепцію походження українського народу [273; 274; 275], події Української національно-демократичної революції [276; 277; 278] та ін.

Підсумовуючи огляд джерел, можемо відзначити, що збереглася велика кількість архівних та документальних матеріалів, які переважно знаходяться в архівах та бібліотеках міста Львова.

Проведений джерелознавчий аналіз підтверджує, що при з’ясуванні різних аспектів діяльності українського вченого, учня і послідовника М. Грушевського – М. Чубатого, а саме, його наукової та громадської діяльності, важливе значення має вивчення і залучення до наукового обігу маловідомих архівних матеріалів, їх аналіз, узагальнення і систематизація.

Необхідність дослідження місця і ролі М. Чубатого в історії України XX ст. продиктована конкретними науковими завданнями, що мають істотне значення для історичної науки. Незважаючи на наявність досить великої кількості джерельного матеріалу, в українській історіографії така тема, як “Наукова та громадська діяльність Миколи Чубатого (1889–1975 рр.)”, потребує глибшої науково-дослідницької розробки.

Список використаних джерел

1. *XI* Международный конгресс исторических наук в Стокгольме // Вопросы истории. – 1960. – № 12. – С. 3–29. 2. *Кольчук А. М.* Багато галасу даремно / А. М. Кольчук // Український історичний журнал. – 1961. – № 3. – С. 140–141. 3. *Шушарин В. П.* Современная буржуазная историография Древней Руси / В. П. Шушарін. – М., Наука, 1964. – 304 с. 4. *Збірник* на пошану Зенона Кузелі // Записки НТШ. – Т. 169. – Париж–Нью-Йорк–Торонто–Сидней, 1962. – С. 573–574. 5. *Ждан М.* Микола Чубатий / Михайло Ждан // Український історик. – 1969. – № 4. – С. 47–62. 6. *Ждан М.* Микола Чубатий (З нагоди 80-ліття). Українське історичне товариство / Михайло Ждан. Серія: Українські вчені. – Ч. 2. – Мюнхен–Нью-Йорк, 1970. – 21 с. 7. *Ждан М.* Вибрана бібліографія наукових праць Миколи Чубатого / Михайло Ждан // Український історик. – 1969. – № 4. – С. 99–101. 8. *Український* Католицький Університет ім. Св. Климента Папи в першому п’ятиліттю свого постання і діяльности. (1963–1968). – Рим, 1969. – 290 с. 9. *Проф.* д-р Микола Чубатий // Авангард Р. XXIX. – 1975. – С. 273. 10. *Lencyk W.* Prof. Nicholas Chubaty – Ukrainian Historian and Sholar / *Wasyl Lencyk* // The Ukrainian Quarterly. Vol. XXXI. No. 3. – P. 284–293. 11. *Ленцик В.* Проф. доктор Микола Чубатий. Спогади про професора і виховника / Василь Ленцик // Богословія. – Рим, 1976. – С. 155–163. 12. *Падох Я.* Історична заслуга проф. Миколи Чубатого / Ярослав Падох // Свобода. – 1975. – 24 вересня. – Ч. 179. – С. 2–3. 13. *Падох Я.* Микола Чубатий, 1889–1975 / Ярослав Падох // Український історик. – 1975. – № 3–4. – С. 100–111. 14. *Падох Я.* Микола Чубатий 1889–1975 / Ярослав Падох // Українське Історичне Товариство. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1976. – 15 с. 15. *The* Ukrainian Heritaqe in America / Published by Ukrainian Congress Committee of America. – New York, 1991. – 690 p. 16. *Chubaty* Mykola // Encyklopedia of Ukraine / Edited by V. Kubijovyc / Mykola Chubaty. – Toronto–Buffalo–London: Canadian Institute of Ukrainian Studies, Shevchenko Scientific Society, 1984. – Vol. I. – P. 464–465. 17. *Кравченюк О.* Микола Чубатий (1889–1975) / Осип Кравченюк // Шляхами Золотого Поділля. Тернопільщина і Скалатщина. Регіональний Історично-Мемуарний Збірник. – Філядельфія, ПА., ЗАС, 1983. – Т. 3. – С. 585–587. 18. *У* пошуках історичної правди: [збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужицький, Ярослав Падох. – Ню-Йорк–Париж–Сидней–Торонто, 1987. – 548 с. – (Записки НТШ. – Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2). 19. *Падох Я.* Піонерські заслуги Миколи Чубатого в науці історії українського права / Ярослав Падох // У пошуках історичної правди: [збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужницький і Ярослав Падох. – Нью-Йорк–Париж–Сидней–Торонто, 1987. – С. 83–121. – (Записки НТШ. – Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2.). 20. *Падох Я.* Бібліографія праць Миколи Чубатого / Я. Падох, Д. Штогрин // У пошуках історичної правди: [збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужницький і Ярослав Падох – Ню-Йорк–Париж–Сидней–Торонто, 1987. – С. 51–62. – (Записки НТШ. – Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2.). 21. *Ленцик В.* Проф. Д-р Микола Чубатий як історик церкви / Василь Ленцик // У пошуках історичної правди: [збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужницький і Ярослав Падох. – Нью-Йорк–Париж–Сидней–Торонто, 1987. – С. 123–165. – (Записки НТШ. Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2). 22. *Pattern* of Peace, by Anotoni Gronowicz. New York, Paramount Publishing Co. 1951, pp. 215 // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 3. – P. 274–276. 23. *Музичка І.* Сильветка історика проф. М. Чубатого 1889–1975 / І. Музичка., І. Хома // Упошуках історичної правди: [збірник на пошану Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужницький і Ярослав Падох. – Ню-Йорк–Париж–Сидней–Торонто, 1987. – С. 166–203. – (Записки НТШ. – Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2). 24. *Штефан А.* Микола Чубатий і карпатські українці / А. Штефан // У пошуках історичної правди: [збірник на пошану

Миколи Чубатого, 1889–1975] / Ред. Григор Лужницький і Ярослав Падох. – Ню-Йорк-Париж–Сидней–Торонто, 1987. – С. 204–216. – (Записки НТШ. – Т. 205. Історично-філософічна секція. Правнича комісія; Ч. 2). 25. *Мельничук Б.* Микола Чубатий – невідомий і відомий / Богдан Мельничук // Березіль. – 1994. – № 9–10. – С. 167–168. 26. *Мельничук Б.* Маємо змогу доповнити "Березіль", або Слово про Миколу Чубатого / Богдан Мельничук // Тернопіль вечірній. – 1994. – 13 липня. 27. *Усенко І.* Микола Чубатий: життя та діяльність / Ігор Усенко // М. Чубатий. Огляд історії українського права: історія джерел та державного права / За ред. Іваненка В. – Мюнхен – Київ: 4-е вид. УВУ. 1994. – С. 217–221. 28. *Полянський О.* Був учнем Михайла Грушевського / Олег Полянський // Тернопілля '95: Регіон. річник. – Тернопіль, 1995. – С. 358–359. 29. *Історія* Миколи Чубатого: (Життя та діяльність громадського діяча) // Полянський О. Історичні силуети. – Тернопіль, 1998. – С. 107–110. 30. *Ювілейна* книга Української гімназії в Тернополі 1898–1998. До сторіччя заснування / Підбір, упорядкування та редакція текстів і коментарі Степана Яреми. – Тернопіль, Львів: НТШ; Львівське крайове товариство "Рідна школа", 1998. – 736 с. 31. *Енциклопедія* Українознавства / гол. ред. проф., докт. В. Кубійович. – Львів: Вид-во НТШ, 2000. – 4015 с. (Словникова частина: в 10 т., т. 10). 32. *Мала* енциклопедія етнодержавознавства / [Редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін.] – К.: Довіра, Генеза, 1996. – 942 с. – (НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького). 33. *Довідник* з історії України (А-Я): посібник [для серед. загальноосв. навч. закл.] / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., доопр. і доповн. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с. 34. *Гуцал П.* Дослідник історії церкви і права: (Микола Чубатий) / Петро Гуцал, Микола Ткачук // Історичний календар '99. – К., 1998. – С. 351. 35. *Український* енциклопедичний словник-календар / [упорядник Ян Вікалюк]. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 248 с. 36. *Юридична* енциклопедія: у 6 т. / [редколегія Шемшученко Ю. С. (голова редкол.) та ін.]. – К.: "Укр. енцикл.", 1998. – Т. 6: Т–Я. – 2004. – 768 с. 37. *Комариця М.* Чубатий Микола Дмитрович – український громадсько-політичний та релігійний діяч, науковець, журналіст, видавець / М. Комариця // Українська журналістика в іменах. – Львів, 1994. – Вип. 1. – С. 196–198. 38. *Українська* журналістика в іменах / [за ред. М. Романюка: Передм. В. Качкана]. – Львів, 1994. – Вип. 1. – 234 с. 39. *Українська* журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / [за ред. М. Романюка]. – Львів, 2002. – Вип. 9. – 436 с. 40. *Періодика* Західної України 20–30-х рр. XX ст.: Матеріали до бібліографії / [за ред. М. М. Романюка]. – Львів, 1998. – Т. І. – 328 с. 41. *Періодика* Західної України 20–30 рр. XX ст.: Матеріали до бібліографії / [за ред. М. М. Романюка]. – Львів, 1999. – Т. 2. – 360 с. 42. *Дорошенко В.* Огнище української науки / Володимир Дорошенко – Наукове товариство імени Т. Шевченка. З нагоди 75-річчя його заснування. – Нью-Йорк; Філадельфія, 1951. – 118 с. 43. *Кубійович В.* Нарис історії Наукового товариства ім. Шевченка (1873–1949) / Володимир Кубійович. – Львів, 1991. – 52 с. 44. *Кучер Р.* Наукове товариство імені Т. Шевченка: Два ювілеї / Роман Кучер – К.: Наук. Думка, 1992. – 112 с. 45. *Купчинський О.* Дещо про форми та напрями наукової і науково-видавничої діяльности Наукового товариства ім. Шевченка. 1892–1940 роки / Олег Купчинський // З історії Наукового товариства імені Шевченка. Збірник доповідей і повідомлень наукових сесій і конференцій НТШ у Львові. – Львів: НТШ, 1998. – Т. 10. – С. 16–23. 46. *Мороз М.* Матеріали до хронології діяльности Наукового товариства ім. Шевченка (1873–1944 роки) / Мирослава Морз // З історії Наукового товариства імені Шевченка. Збірник доповідей і повідомлень наукових сесій і конференцій НТШ у Львові. – Львів: НТШ, 1998. – Т. 10. – С. 260–319. 47. *Найда О.* Окремі аспекти діяльности історично-філософічної секції Наукового товариства ім. Шевченка. 1913–1940 роки / Оксана Найда // З історії Наукового товариства імені Шевченка. Збірник доповідей і повідомлень наукових сесій і конференцій НТШ у Львові. – Львів: НТШ, 1998. – Т. 10. – С. 24–33. 48. *Падох Я.* Незнищене товариство (до 110-річчя НТШ) / Ярослав Падох. – Львів, 1983. – 21 с. 49. *Мудрий В.* Змагання за українські університети в Галичині / Василь Мудрий. – Львів–Нью-Йорк: НТШ, 1999. – 194 с. 50. *Мудрий В.* Український Університет у Львові у 1921–25 / Василь Мудрий. – Нюнберг: Видавництво "Час", 1948. – 60 с. 51. *Винар Л.* Архівні матеріали до історії УІТ / Любомир Винар // Український історик. – 1985. – № 1–4. – С. 190–199. 52. *Винар Л.* Галицька доба життя Михайла Грушевського (1894–1914) / Любомир Винар // Український історик. – 1967. – № 1–2. – С. 5–23. 53. *Винар Л.* Матеріали до біографії Михайла Грушевського / Любомир Винар // Український історик. – 1982. – №. 1–2. – С. 65–75. 54. *Винар Л.* Микола Чубатий. Історія християнства на Руси-Україні / Любомир Винар. – Т. І. – Рим: Український Католицький Університет, 1965 // Український історик. – 1968. – № 1–4. – С. 152–154. 55. *Винар Л.* Микола Чубатий. Українська історична наука. Її розвиток та досягнення / Любомир Винар. Філядельфія: В-во "Америка", 1971 // Український історик. – 1971. – № 3–4. – С. 135–136. 56. *Винар Л.* Михайло Грушевський і Наукове товариство ім. Тараса Шевченка, 1892–1930 / Любомир Винар // Українське історичне товариство. – Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1970. – 111 с. 57. *Винар Л.* Михайло Грушевський: історик і будівничий нації: Статті і матеріали / Любомир Винар. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. – 304 с. 58. *Винар Л.* Найвидатніший історик України М. Грушевський (у 50-ліття смерті: 1934–1984) / Любомир Винар // Сучасність. – 1985. – лютий. – Ч. 3. – С. 54–78. 59. *Винар Л.* "Український Історик": 40 років служіння науці, 1963–2003. Статті і матеріали / [ред. Алла Отаманенко]. – Нью-Йорк–Острог, 2003. – 422 с. 60. *Винар Л.* Чому М. Грушевський повернувся на Україну в 1914 році / Любомир Винар // Український історик. – 1969. – №. 3–4. – С. 103–108. 61. *Домбровський О.* Микола Чубатий. Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй / Олександр Домбровський. Записки НТШ, том. 178. Нью-Йорк–Париж, 1964 // Український історик. – 1964. – № 4. – С. 49–50. 62. *Домбровський О.* Традиції школи М. Грушевського у Львівському НТШ в 30-х роках / Олександр Домбровський // Український історик. – 1996. – № 1–4. – С. 259–267. 63. *Макарчук С.* А. Українська Республіка галичан. Нариси про ЗУНР / Степан Арсентійович Макарчук. – Львів: Світ. 1997. – 192 с. 64. *Дорошенко Д.* Огляд української історіографії / Дмитро Дорошенко. – К.: Українознавство, 1996. – 254 с. 65. *Жуковський А.* Діяльність Інституту Енциклопедії Українознавства при науковому товаристві імені Шевченка / Аркадій Жуковський // Наукове товариство імені Т. Шевченка і українське національне відродження. Збірник наукових праць і матеріалів першої наукової секції НТШ. Березень, 1990. – Львів, 1992. – С. 57–64. 66. *Жуковський А.* Нарис історії наукового товариства ім. Шевченка в Європі / Аркадій Жуковський. – Львів–Париж, 2000. – 140 с. 67. *Бойцун Л.* Тернопіль у плині літ. Історико-краєзнавчі замальовки / Любомира Бойцун. – Тернопіль: Джура, 2003. – 392 с. 68. *Рудницький Л.* НТШ у США й науковий світ Заходу: спроба аналізу / Леонід Рудницький // Від Наукового товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету: матеріали Міжнародної наукової конференції (Пряшів-Свидник, 12–15 червня 1991 р.) – Київ–Львів–Пряшів–Мюнхен–Париж–Нью-Йорк–Торонто–Сідней, 1992. – С. 149–156. 69. *Сакада Л.* "Український історик": Генеза, тематика, постаті / Леся Сакада. – Нью-Йорк–Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с. 70. *Колесник І.* Українська історіографія (XVIII – початок XX століття) / Ірина Колесник. – К.: Генеза, 2000. – 256 с. 71. *Вони* прославили наш край. Молоді про славетних людей Тернопільщини. [Бібліографічний посібник]. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 288 с. 72. *Визначні* постаті Терн опілля: Біогр. збірник. [упор.: О. Г. Бенч, В. М. Троян]. – К.: Дніпро, 2003. – 232 с. 73. *Народжені* Україною: Меморіальний альманах. У 2-х т. – К.: ЄВРОІМІДЖ, 2002. – Т. 2. – 896 с. 74. *Пастернак Я.* Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях. Праці історично-філософічної секції / Ярослав Пастернак [за ред. М. Антоновича]. – Нью-Йорк–Торонто–Париж–Мюнхен, – 1976. – 150 с. 75. *Грушевський М.* Анти / Михайло Грушевський //

Записки НТШ. – Т. 31–32. Львів, 1899. – С. 5. 76. *Грушевський М.* Звичайна схема “руської” історії й справа раціонального укладу історії східнього слов’янства / Михайло Грушевський // Вивід прав України. – Львів: Слово, 1991. – С. 7–13. 77. *Грушевський М.* Нові конструкції початків слов’янського і українсько-руського життя / Михайло Грушевський // Записки НТШ. – Т. 103. – Львів, 1911. – С. 5–27. 78. *Кордуба М.* З’їзди істориків у Варшаві / Мирон Кордуба // Вісник, місячник літератури, мистецтва, науки і громадського життя. –Ч. І. – Кн. 10. – Львів, 1933. – С. 773–774. 79. *Пастернак Я.* Ранні слов’яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях: [праці історично-філософічної секції] / за ред. М. Антоновича. – Нью-Йорк–Торонто–Париж–Мюнхен, – 1976. – 150 с. 80. *Лещинський Л. Є.* Міжнародні відносини України: історія і сучасність: [навч. посібник] / Л. Є. Ліщинський, А. В. Панюк. – Львів: Видавництво Бескид Біт, 2002. – 224 с. 81. *Брайчевський М.* Походження Русі / Михайло Брайчевський. – К: АН УРСР, 1968. – 221 с. 82. *Українська* еміграція: від минувщини до сьогодення: [навч. посібник] / Б. Д. Лановик, М. В. Траф’як, та ін.; За ред. проф. Лановика Б. Д. – Тернопіль: “Чарівниця”, 1999. – 512 с. 83. *Ульяновський В. І.* Історія церкви та релігійної думки в Україні: [навч. посібник: у 3-х кн.] / В. І. Ульяновський. – К.: Либідь, 1994. – Кн. 1. – 256 с. 84. *Григорук Н.* Микола Чубатий як історик державницького напряму / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського державного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Вип. 3.: Національно-державне відродження слов’янських народів Центрально-Східної Європи крізь призму 85-річчя. – Тернопіль: ТДПУ, 2003. – С. 305–311. 85. *Григорук Н.* Микола Чубатий як історик України / Наталія Григорук. – Тернопіль: Тернопіль Онлайн, 2003. – 160 с. 86. *Григорук Н.* Наукова та громадсько-політична діяльність Миколи Чубатого: історіографія проблеми та джерельна база / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Тернопіль, 2003. – Вип. 2. – С. 260–264. 87. *Григорук Н.* Основні віхи життя і діяльності Миколи Чубатого (1889–1975) / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль, 2003. – Вип. 1. – С. 76–81. 88. *Григорук Н.* Питання етногенези українського народу у науковій спадщині Миколи Чубатого: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції [“Суспільство: історія, методологія дослідження, практика”], (м. Тернопіль, 18 червня 2004 р.). – Тернопіль, 2004. – С. 23–24. 89. *Григорук Н.* Наукова спадщина Миколи Чубатого та стан її вивчення в Україні та за кордоном / Наталія Григорук // Література та культура Полісся. Вип. 27. Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті / Відп. ред. і упорядник Г. В. Самойленко. – Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – С. 265–269. 90. *Григорук Н.* Роль Миколи Чубатого у становленні історії українського права / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль, 2004. – Вип. 2. – С. 44–51. 91. *Григорук Н.* М. Чубатий як дослідник історії української церкви / Наталія Григорук // Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича: [збірник наукових праць. Історія. Політологія. Міжнародні відносини]. Вип. 229–230. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 184–188. 92. *Григорук Н.* Микола Чубатий як особистість, науковець та громадсько-політичний діяч / Наталія Григорук // Збірник праць Тернопільського міського осередку Наукового товариства ім. Шевченка / Відп. ред. М.Андрейчин. – Т. 1. – Тернопіль: Рада, 2004. – С. 252–266. 93. *Григорук Н.* Історик Микола Чубатий: життя і творчість / Наталія Григорук // Українська історична біографістика: забуте і невідоме / За ред. проф. Алексієвця. – Част. 1. – Тернопіль: Лілея, 2005. – С. 237–252. 94. *Григорук Н.* Громадсько-політична діяльність Миколи Чубатого / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2005. – Вип.1. – С. 61–68. 95. *Григорук Н.* Микола Чубатий і Наукове товариство ім. Шевченка / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2005. – Вип.2. – С. 101–105. 96. *Григорук Н.* Наукова та громадська діяльність М. Чубатого у міжвоєнний період / Наталія Григорук // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 1. – Тернопіль, 2006. 97. *Григорук Н.* Микола Чубатий дослідник Київської держави / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2006. – Вип.3. – С. 133–137. 98. *Григорук Н.* Життєвий шлях Миколи Чубатого в еміграції / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2007. – Вип.1. – С. 58–65. 99. *Григорук Н.* Микола Чубатий як дослідник історії українського права / Наталія Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – Вип. 2. – С. 27–35. 100. *Особова* справа семінариста Чубатого М. // Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі – ЦДІАУ у м. Львові). – Ф. 309 (Наукове товариство ім. Шевченка, м. Львів), 451, оп. 2, спр. 816, 71 арк. 101. *Розпорядження* Галицького намісництва в Бялій про виплату нагородних грошових премій членам історичного семінару Тишковському Казимиру, Чубатому Миколі та ін., 27. VIII. 1917 // Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 26 (Львівський королівський університет ім. Франца І. (1817–1918), оп. 7, спр. 762, 1 арк. 102. *Справа* пошукувача наукового ступеня доктора Чубатого Миколи // ДАЛО. – Ф. 26, оп. 7, спр. 1984, 5 арк. 103. *Книга* протоколів про здачу докторських екзаменів і заключення на докторські дисертації, 1916–1924 // ДАЛО. – Ф. 26, оп. 15, спр. 728, 741 арк. 104. *Альбом* обліку докторських дипломів, 1916–1919 // ДАЛО. – Ф. 26 оп. 15, спр. 1350, 446 арк. 105. *Чубатий М.* У 25-ліття Національного Музею. Спомини про мою працю в Національному Музеї рр. 1917–18// Діло. – 1930. – 19 липня. – С. 4. 106. *Чубатий М.* Перший листопад на переломі української революції // Гуцуляк М. Перший Листопад 1918 року на Західніх Землях України. – Нью-Йорк, 1973. – С. 163–174. 107. *Чубатий М.* Моя участь у першолистопадовім зриві (Спомини минулого з-перед 50 літ) життєпис // Гуцуляк М. Перший Листопад 1918 року на Західніх Землях України. – Нью-Йорк, 1973. – С. 175–189. 108. *Чубатий М.* Додаткові спомини про Михайла Грушевського з 1912–1914 років // Український історик. – 1975. – № 3–4. – С. 78–79. 109. *Протоколи* засідань викладачів університету (Чернетки); теми рефератів та списки студентів-слухачів проф. Грушевського М. С. // Центральний державний історичний архів України у м. Києві. – Ф. 1235 (Грушевські-історики, філологи), оп. 1, спр. 85, 334 арк. 110. *Книга* обліку дійсних членів товариства, том II і останній // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 372, 136 арк. 111. *Списки* почесних, дійсних і звичайних членів товариства // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 380, 13 арк. 112. *Біографія* дійсних членів товариства з прізвищами на “Р–Я” // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 390, 132 арк. 113. *Біографії* та особисті документи осіб з прізвищами на літери “Т–Я” // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 2240, 92 арк. 114. *Список* членів товариства (НТШ) із зазначенням анкетних даних // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 2712, 15 арк. 115. *Протоколи* об’єднаних засідань членів секцій товариства. 1919–1938 // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 38, 37 арк. 116. *Протоколи* засідань членів юридичної комісії при історично-філософській секції товариства // ЦДІАУ у м. Львові. –

Ф. 309, оп. 1, спр. 45, 5 арк. 117. *Листи* до членів історично-філософської секції товариства про участь в засіданнях, публікацію праць та ін. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 365, 30 арк. 118. *Списки* почесних, дійсних і звичайних членів товариства // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 380, 13 арк. 119. *Повідомлення* членам товариства про скликання засідань відділів комісій товариства із зазначенням порядку денного. 1928 // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 402, 64 арк. 120. *Листування* з членами товариства про видання наукових праць, скликання загальних зборів, пересилку літератури та ін. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 225, 117 арк. 121. *Листування* з членами товариства, вчителями та приватними особами про видання наукових праць, пересилку літератури та ін., том 1 // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 226, 111 арк. 122. *Заяви* наукових працівників про надання їм стипендій для продовження наукових праць за кордоном // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 306, 22 арк. 123. *Листування* з членами товариства про виплату авторських гонорарів і процентних сум від кредитів, видання наукових робіт та інших питань // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 309, оп. 1, спр. 417, 41 арк. 124. *Матеріали* до історії українського університету передані Щуратом В. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310 (Український університет у Львові. 1921–1925 рр.), оп. 1, спр. 1, 93 арк. 125. *Меморіал* в українській університетській справі, надісланий Сенатом університету Найвищій Раді Мирової конференції в Парижі та Союзу народів у Женеві // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 6, 31 арк. 126. *Довідка* про заснування і роботу університету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 9, 12 арк. 127. *Перелік* кафедр на філософському та юридичному факультетах і екзаменаційних комісій. Список членів Сенату університету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 11, 4 арк. 128. *Довідка* про заснування українського університету у Львові // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 12, 2 арк. 129. *Протоколи* засідань сенату університету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 16, 20 арк. 130. *Протоколи* засідань деканату юридичного факультету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 17, 4 арк. 131. *Протоколи* засідань колегії юридичного факультету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 18, 13 арк. 132. *Матеріали* про розклад занять на факультетах університету і навантажень викладачів (графіки, списки, записки та інші // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 35, 91 арк. 133. *Програми* навчання на юридичному факультеті Центральний державний історичний архів України у м. Львові // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 68, 25 арк. 134. *Журнал* "Історичний вісник" (№ 1, 2, 3) // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 149, 27 арк. 135. *Відомості* на виплату грошей викладачам за лекції та екзамени (1921–1922 // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 154, 21 арк. 136. *Відомості* на виплату грошей викладачам університету за лекції та екзамени (1923) // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 156, 27 арк. 137. *Відомості* на виплату заробітної плати викладачам за 1924 рік // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 158, 12 арк. 138. *Список* лекторів університету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 197, 1 арк. 139. *Список* викладачів юридичного факультету // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 310, оп. 1, спр. 203, 5 арк. 140. *Хроніка* академії 1929–1931 рр. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451 (Греко-католицька богословська академія, м. Львів), оп. 1, спр. 12, 150 арк. 141. *Хроніка* академії 1931–1933 рр. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 13, 254 арк. 142. *План* семінару з історії церковної унії на Україні // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 80, 22 арк. 143. *Конспект* лекцій з історії церковного права складений проф. Кладочним Осипом. том I // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 90, 172 арк. 144. *Конспект* лекцій з історії церковного права складений проф. Кладочним Осипом. том II і ост. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 91, 188 арк. 145. *Книга* протоколів засідань історичного семінару за 1930–1935 рр. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 121 (Книга протоколів засідань історичного семінару за 1930–1935 рр.), 87 арк. Ф. 451, оп. 2, спр. 816, 71 арк. 146. *Плани* роботи історичного семінару на 1937–1939 рр. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 1, спр. 127, 46 арк. 147. *Листування* з греко-католицьким митрополичим ординатором в м. Львові про призначення, заміщення та інші персональні питання викладачів і службовців // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 51, 39 арк. 148. *Листування* з Греко-католицьким митрополичим ординаріатом в м. Львові про призначення викладачів // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 53, 34 арк. 149. *Відомості* на видачу заробітної плати викладачам за 1922–1928 рр. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 60, 8 арк. 150. *Відомості* на видачу заробітної плати викладачам за 1938–1939р., 1945р. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 65, 29 арк. 151. *Список* викладачів на 1938/39 і 1941/42 навчальні роки // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 68, 7 арк. 152. *Реферат* семінариста Харини Степана на тему: "Спір про свячення паски в українській церкві в кінці XVI ст. // ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. 451, оп. 2, спр. 511, 20 арк. 153. *Лист* М. Чубатого до Івана Раковського, як головного редактора "УЗЕ", Львів, 16, 16. XI. 1934 // ВР ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. – Ф. 252 (Редколегія "Української Загальної Енциклопедії"), оп. 1, спр. 975/п. 16, 1 арк. 154. *Лист* М. Чубатого до Івана Раковського, Львів, 20. 12. 1934 // ВР ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. – Ф. 270 (І. Раковський), спр. 69/п. 1, 1 арк. 155. *Листи* від окремих осіб (О–Я). Листи Миколи Чубатого до Барвінського Олександра Григоровича, Петриків, Львів, 1907, 1922 // ВР ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. – Ф. 11 (Барвінські), спр. 2756/п.165, 3 арк. 156. *Листи* редколегії "УЗЕ" до д-ра М. Чубатого, історика української церкви і права, педагога і публіциста, автора "УЗЕ" 1930–1934 рр. // ВР ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. – Ф. 252, оп. 1, спр. 388/п. 8, 14 арк. 157. *Чубатий М.* Десять днів у Києві в січні 1919 / Микола Чубатий // Літопис Червоної Калини. – р. 3. – 1931. – Ч. 5. – С. 5–8; Ч. 6. – С. 3–6. 158. *Чубатий М.* Як працювало НТШ у Львові / Микола Чубатий // Свобода. – 1948. Ч. 50–51. 159. *Чубатий М.* Як родилася Соборна Україна / Микола Чубатий // Америка. – 1957. – Ч. 23–25. 160. *Чубатий М.* Українська історична наука (її розвиток та досягнення) / микола Чубатий // Америка. – 1970. – Ч. 110–112; 114–117; 119–122. 161. *Чубатий М.* Українська історична наука (її розвиток та досягнення) / Микола Чубатий. – Філядельфія: Америка, 1971. – 53 с. 162. *Чубатий М.* Перший листопад на переломі української революції / Микола Чубатий // Гуцуляк М. Перший Листопад 1918 року на Західніх Землях України. – Нью-Йорк, 1973. – С. 163–174. 163. *Чубатий М.* Як народжувалася наука історії українського права / Микола Чубатий // Науковий збірник Українського Вільного Університету на пошану Івана Мірчука (1891–1961). – Т. VIII. – Мюнхен–Нью-Йорк–Париж–Вінніпег, 1974. – С. 140–148. 164. *Чубатий М.* Наукове товариство ім. Шевченка (його минуле і сучасне) / Микола Чубатий // Америка. – 1975. – Ч. 63–67. 165. *Чубатий М.* До питання про початки української нації / Микола Чубатий // Діло. – 1931. – 23, 24, 25, 27, 28 січня. – Ч. 14–19. 166. *Чубатий М.* Ще дещо про початки українського народу / Микола Чубатий // Діло. – 1931 – 3, 4 березня. – Ч. 47–48. 167. *Чубатий М.* Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських націй / Микола Чубатий // Записки НТШ. – Т. 178. – Нью-Йорк–Париж, 1964. – 159 с. 168. *Чубатий М.* Київська Русь у нових совєтських та польських дослідах: [збірник на пошану Зенона Кузелі] / Микола Чубатий // Записки НТШ. – Т. 169. – Париж–Нью-Йорк–Мюнхен–Торонто–Сідней, 1962. – С. 465–478. 169. *Чубатий М.* Державний лад на Західній Области Української Народньої Республіки / Микола Чубатий. – Львів, 1921. – 40 с. 170. *Чубатий М.* Про правне становище церкви в козацькій державі / Микола Чубатий // Богословія. – Т. 3. – Львів, 1925. – Ч. 1. – С. 19–53; Ч. 2. – С. 181–202. 171. *Чубатий М.* Державно-правне становище українських земель литовської держави під кінець XIV в. / Микола Чубатий // Записки НТШ. – Т. 134–135. – Львів, 1924. – С. 19–65. 172. *Чубатий М.* Державно-правне становище українських земель литовської держави під кінець XIV в. / Микола Чубатий // Записки НТШ. –Т. 144–145. – Львів, 1926. – С. 1–108. 173. *Чубатий М.* Огляд історії українського права / Микола Чубатий. – Львів: Видання відділу Українського Університету, 1921. – 119 с. 174. *Чубатий М.* Огляд історії українського права:

[по запискам за викладами М. Чубатого. (Історія джерел та джерелознавчого права. Ч. I, II)] / Микола Чубатий. – Львів, 1922. – 321 с. 175. *Чубатий М.* До історії адвокатури на Україні / Микола Чубатий // Альманах Союзу Українських Адвокатів. – Львів, 1934. – С. 30–37. 176. *Чубатий М.* Як народжувалася наука історії українського права / Микола Чубатий // Науковий збірник Українського Вільного Університету на пошану Івана Мірчука (1891–1961). – Т. VIII. – Мюнхен–Нью-Йорк–Париж–Вінніпег, 1974. – С. 140–148. 177. *Чубатий М.* Змагання до релігійної унії з Римом на Галицькій Руси в першій чверти XIII ст. / Микола Чубатий // Альманах українських богословів. – Львів, 1913. 178. *Чубатий М.* Західна Україна і Рим у XIII віці у своїх змаганнях до церковної унії / Микола Чубатий // Записки НТШ. – Т. 123–124. – Львів, 1917. – 140 с. 179. *Чубатий М.* Митрополит Іпатій Потій, апостол церковної єдности. В 300-ліття смерти / Микола Чубатий. – Львів, 1914. – 95 с. 180. *Чубатий М.* Релігія ціллю, чи середником до цілі? / Микола Чубатий // Дзвони. – Р. I. – 1931. – С. 13–15. 181. *Чубатий М.* Українська церква в половині XI ст. на роздоріжжі / Микола Чубатий – Львів, 1931. – 17 с. 182. *Чубатий М.* Суспільно-національна роля унії в житті українського народу / Микола Чубатий. – Львів: Мета, 1934. – 50 с. 183. *Чубатий М.* Українська католицька церква / Микола Чубатий. – Рим, 1934. – 23 с. 184. *Чубатий М.* Відродження католицтва у Франції (обсервації та рефлексії з подорожі) / Микола Чубатий. – Львів, 1938. – 21 с. 185. *Чубатий М.* 950 літ християнства в Україні / Микола Чубатий. – Львів: Дзвони, 1938. – 16 с. 186. *Чубатий М.* Тристаліття церковної Унії на Україні / Микола Чубатий. – Львів, 1938. – 16 с. 187. *Чубатий М.* Історія християнства на Руси-Україні / Микола Чубатий. – Т. 1 до 1353 р. – Рим–Нью-Йорк: Видання Українського Католицького Університету в Римі, 1965. – 816 с. 188. *Чубатий М.* Історія християнства на Руси-Україні / Микола Чубатий. – Т. II. – Ч. I. (1353–1458). – Рим–Нью-Йорк: Видання Українського Католицького Університету в Римі, 1976. – 263 с. 189. *Львівська* наукова бібліотека ім. В. Стефаника Національної академії наук України, відділ рукописів Ф. 9 (Окремих надходжень), спр. 240/1 (Чубатий М. Історія української католицької церкви: ч. I. доба – до 1240 р.; ч. II. доба – до 1596 р. Курс лекцій для студентів), 592 арк. 190. *Львівська* наукова бібліотека ім.. В. Стефаника Національної академії наук України, відділ рукописів Ф. 9, спр. 240/2 (Чубатий М. Історія української католицької церкви: ч. III. Доба 1596–1930-і рр.), 584 арк. 191. *Львівська* наукова бібліотека ім.. В. Стефаника Національної академії наук України, відділ рукописів Ф. 9, спр. 4470 (Чубатий М. Огляд історії українського права. – Підручник для вищих шкіл), 321 арк. 192. *Chubaty M.* In Defence of the Religious Freedom in Ukraine; A Letter to Nikita S. Khruschev / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Qvorterly. – 1957. – Vol. 13. No. 2. – P. 138–143. 193. *Chubaty M.* The Ukrainian Independence Movement at the Time of the Amerikan revolution / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1949. – Vol. 5. No. 3. – P. 226–237. 194. *Chubaty M.* The 700th Anniversary of the City of Lviv (1252–1952) / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1953. – Vol. 9. No. 3. – P. 242–253. 195. *Chubaty M.* Professor Vadym Shcherbakivsky 1876–1957 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1957. – Vol. 13. No. 1. – P. 78. 196. *Chubaty M.* Present Soviet Historiography on America / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 2. – P. 149–155. 197. *Chubaty M.* Dutch and Portuguese Friends of Ukraine / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1956. – Vol. 12. No. 2. – P. 175–176. 198. *Chubaty M.* Political Background of the Religious Persecution in Ukraine by Moscow / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 56–65. 199. *Chubaty M.* Prof. Borys Krupnytsky / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1956. – Vol. 12. No. 2. – P. 168. 200. *Chubaty M.* Prof. E. Szmurlo: Le Saint-Siege et L'Orient Orthodoxe Russe 1609–1654 / Mykola Chubatiy. – Прага 1928. Видання архіву міністерства закордонних справ. Серія I. Ч. 4. Ст. I–VIII, Ч. I 1–354, Ч. II. (Документи) 1–255. // Богословія. –1930. – Т. 8. – Кн. 1. – С. 52–55. 201. *Chubaty M.* Walerjan Charkiewicz – Bez steru i busoli. Sylwetka ks. Prof. Michala Bobrowskieqo. Wilno 1929. Odbitka z "Alma mater Vilnensis" Nr. 8. Ст. 60. / Mykola Chubatiy // Богословія. – 1930. – Т. 8. – Кн. 1. – С. 58–59. 202. *Chubaty M.* Die Kirche und das ostliche Christentum: Ukraine und die Kirchliche Union (Herausqeqeben von der katholichen Emiqnantenfursorqe, Berlin). Berlin. Стор. 133 / Mykola Chubatiy // Богословія. – 1930. – Т. 8. – Кн. 3–4. – С. 265–267. 203. *О. І. Бочковський:* Т. Г. Масарик – національна проблема та українське питання: [спроба характеристики та інтерпретації]. Подєбради 1930. Видання "Української Господарської Академії в ЧСР". 244 // Богословія. – 1931. – Т. IX. – Кн. 4. – С. 395. 204. *Дръ* Адріянъ В. Копыстянскій: [Историческій очеркъ сооруженія Ставропигійской Успенской церкви во Львовъ]. Львів 1931. Відбитка з "Временника, Научно-литер. Зап. Львовского Ставропигына". 48+10/ // Богословія. – 1931. – Т. 9. –Кн. 4. – С. 380. 205. *D. Dorosenko:* Das deutsche Recht in der Ukraine. Zeitschrift fur die ost-europaische Geschichte B. V. 4. Berlin 1931. Стор. 502–520. // Дзвони. – 1932. – Ч. 1. – С. 76–77. 206. *D. Doroshenko:* Die Namen "Rus" "Russland" und "Ukraine" in ihrer historischen und gegenwartigen Bedeutung". Abbandlungen des Ukrainisch-Wissenschaftlichen Institutes, Berlin III Band. 1931, ст. 1–23. // Дзвони. – 1932. – Ч. 4. – С. 311–312. 207. *Др.* Ярослав Пастернак. Коротка археологія західноукраїнських земель. Львів 1932. Відбитка з Богословії, т. X. 3 / Ярослав пастернак // Дзвони. – 1933. – Ч. 4. – С. 205–206. 208. *Dr.* Alexander Nadraqa: Die Rechtslaqe der unierten Kirche und der Union im jetziqen Polen. Zeitschrift fur Ostrecht 1933 / VIII–IX. Berlin / Alexander Nadraqa // Дзвони. – 1933. – Ч. 11–12. – С. 565. 209. *Проф.* Сергій Шелухін. До вивчення "Руської Правди". Прага 1934. Зшиток II. Стор. 1–64 / Сергій Шелухін // Дзвони. – 1935. – Ч. 1. – С. 69–71. 210. *Д-р* Саломія Цьорох: Погляд на історію та на виховну діяльність СС. Василіянок. Львів 1934. Праці Богословського Наукового Товариства у Львові. Том VII–VIII. Стор. I–254+I–II / Саломія Цьорох // Дзвони. – 1937. – Ч. 1–2. – С. 59–60. 211. *Проф.* С. Юшков: Руська Правда (Русская Правда). Київ 1935. I–XIII+I–195. Українська Академія Наук. Інститут матеріальної культури / Сергій Юшков // Дзвони. – 1937. – Ч. 1–2. – С. 60–61. 212. *Д-р* Михайло Антонович – Князь Репін, генерал-губернатор Саксонії. Берлін 1936. Український Наук. Інститут в Берліні. Стор. 1–61 / Михайло Антонович // Дзвони. – 1937. – Ч. 1–2. – С. 61–62. 213. *Chubaty M.* Russia and the Peace, by Sir Bernard Pares. 293 pp. Macmillan. New York, 1944 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1945. – Vol. 1. No. 2. – P. 178–180. 214. *Chubaty M.* Narys Istoriyi Ukrainy (Outline of the History of Ukraine), by K. Vobly, K. Huslysty, V. Dyadychenko, F. Los, M. Petrovsky, L. Slavin, M. Suprunenko, F. Sherstiuk. Collective work edited by Academy of Sciences of the Ukrainian S.S.R., 1942. 212 pages / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1945. – Vol. 1. No. 3. – P. 291–293. 215. *Chubaty M.* Russo-Polish Relations, by S. Konovalow, Princeton University Press, 1946, 102 pp. / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 2. No. 3. – P. 292–294. 216. *Chubaty M.* Acta Innocenti PP. III. (1198–1216) A Registris Vaticanis aliisque eruit, introductione auxit, notisque illustravit P. Theodosius Haluscyj OSBM. Roma 1944. Typis Polyglottis Vaticanis xxxii+674 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 3. No. 1. – P. 86–87. 217. *Chubaty M.* A Guide to the Soviet Union. By William M. Mandel. 1946. The Dial Press. New York. xiii+511 pp. / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 3. No. 1. – P. 92–94. 218. *Chubaty M.* Ukrainian Authors-Reader, Published by Ukrainian Canadian Committee, 1946, Winnipeg, Canada, v+193 pp. Foreword by Prof. G. W. Simson / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 3. No. 1. – P. 94–95. 219. *Chubaty M.* The War and Ukrainian Democracy, by N. Hryhoriiv. Toronto, 1945, 206 pp. / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 2. No. 4. – P. 379–380. 220. *Chubaty M.* Peace Atlas of Europe, by Samuel Van Valkenburg. Duel, Sloan and Pearce, New York, 1946, 179 pp. / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1946. – Vol. 2. No. 4. – P. 382–383. 221. *Chubaty M.* Istoria SSSR (History of USSR) Edited by the Historical Institute of the Academy of Sciences USSR. Editor-in-cief, Prof. A. P. Pankratova. Vol. 1–3, Moscow 1943, 1944, 1945. Vol.

I–224 pp. And 5 maps; Vol. II–272 pp. And 5 maps; Vol. III–336 pp. And 6 maps / Mykola Chubatiy // The Ukranian Quarterly. – 1947. – Vol. 3. No. 3. – P. 289–292. 222. *Chubaty M.* The Culture of Kiev Rus, by the Academician B. D. Grekov. Foreign Languages Publishing House, Moscjw, 1947 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1947. – Vol. 3. No. 4. – P. 397–400. 223. *Chubaty M.* Analecta Ordinis S. Ordinis S. Basilii Magni, Series II, Sectio II, Vol. I. (VII), Fasc. I. Rome, 1949. Pp. 208 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1949. – Vol. 5. No. 2. – P. 185. 224. *Chubaty M.* Soviet Land – The Country, its People and their Work, by G. D. B. Gray. Adam and Charles Black, London, 1947, I–VIII–I–324 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1949. – Vol. 5. No. 1. – P. 90–92. 225. *Chubaty M.* The Russian Religious Mind. Kievan Cnistianity, by George Fedotow, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1946. I–XVI, I–438 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – Vol. 5. No. 1. – P. 83–84. 226. *Chubaty M.* The Coming Defeat of Communism, by James Burnham. John Day & co., New York, pp. 278 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1950. – Vol. 6. No. 1. – P. 77–79. 227. *Chubaty M.* De Potestate Metropolitarum Kieviensium Catholicorum in Clerum Regularem (The Power of the Kiev Catholic Metropolitans regarding the regular clergy), by Dmytro Blazejowskyj, D. D., Rome, 1943, pp. 196 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1950. – Vol. 6 No. 1. – P. 83–84. 228. *Chubaty M.* De Regimine Basilianorum Ruthenorum a Metropolita Josepho Velamin Rutskyj Instauratorum (The rules of the Ruthenian Basilians established by Metropolitan Joseph Venamin Rutskyj), by Meletius M. Wojnar, OSBM, Analekta OSBM, Rome, series II, Vol. I, pp. I–XX, 1–218 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1950. – Vol. 6. No. 1. – P. 83–84. 229. *Chubaty M.* Soviet Imperialism, by E. Day Carman, Public Affairs Press, Washington, D. C. 150, 175 pages / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1951. – Vol. 7. No. 1. – P. 77–78. 230. *Chubaty M.* America's Second Crusade, William Henry Chamberlin. Henry Regnery Co., Chicago 150, 1–355 pp. / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1951. – Vol. 7. No. 1. – P. 79–82. 231. *Chubaty M.* La Ruthenie Premongole, L'ukraine et la Russie, by Elie Borschak. Revue Historique (Fvril–Juin, 1951) / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterli. – 1951. – Vol. 7. No. 2. 232. *Chubaty M.* Der Slavenapostel Methodius in Schwabenlande (Methodius, the apostle to the Slavs in Schwaben), by Adolf Wilhelm Ziegler, "Dillingen und Schwaben Festschrift" of the Dillingen University, 1949 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Qvarterly. – 1951. – Vol. 7. No. 3. – P. 280–281. 234. *Chubaty M.* Peter A. Struve. Social and Economic History of Russia. Paris, 1952. Pp. 386 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 4. – P. 374–376. 235. *Chubaty M.* The Soviet Union. Background, Ideology. A Symposium edited by Waldemar Gurian. University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiane, 1951, pp. 216 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterli. – 1952. – Vol. 8. No. 1. – P. 82–83. 236. *Chubaty M.* Brody, A Collection of Articles and Sketches, edited by Oles Lysyak, Munich, 1951, pp. 164 (in Ukrainian) / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 1. – P. 91. 237. *Chubaty M.* John S. Reshetar, Jr. The Ukrainian Revolution. Princeton University Press. 1952., p. 363 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 2. – P. 184–186. 238. *Chubaty M.* One of the Fifteen Million by Nicholas Prychodko. Little, Brown and Co., Boston, 1952. Pp. 236 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 3. – P. 272–273. 239. *Chubaty M.* Pattern of Peace, by Anotoni Gronowicz. New York, Paramount Publishing Co. 1951, pp. 215 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 3. – P. 274–276. 240. *Chubaty M.* Containment or liberation? An inquiry into the aims of United States Foreign Policy by James Burnham. Neq York, The John Day Co., 1953 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1953. – Vol. 9. No. 1. – P. 80–82. 241. *Chubaty M.* Maximilianus Rylo, Episcopus Chelmensis et Peremysliensis (1759–1793). Sac. Joannes Choma. Roma, 1953, pp. XII+46 / Mykola Chubatiy // Tne Ukrainian Quarterly. – 1953. Vol. 9. No. 3. – P. 283–284. 242. *Chubaty M.* Soviet Imperialism. Its Origin and Tactics. A Symposium. Edited by Waldemar Gurian. Committee on Internations. Notre Dame, Ind. Notre Dame University Press, 1953, pp. 165 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1953. – Vol. 9. No. 3. – P. 274–276. 243. *Chubaty M.* The Church Under Communism. Report of the Commission of the General Assembly of the Church of Scotland by George M. Dryburgh and Crawford Miller. New York, Philosophical, 1953. Pp. 79 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1953. – Vol. 9. No. 2. – P. 185–186. 244. *Chubaty M.* The Iron Curtain and American Policy. By Kurt Glaser. Public Affairs Press. Washington, D. C., 1953. Pp. 36 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterli. – 1953. Vol. 9. No. 2. – P. 180. 245. *Chubaty M.* White Book on the Religious Persecutions in Ukraine. Translation from Italian. Rome 1953 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1953. – Vol. 9. No. 2. – P. 186. 246. *Chubaty M.* Documenta Pontificum Romanorum Historiam Ucrainae Illustrantia. Vol. II. (1700–1953) Roma 1954 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 182–183. 247. *Chubaty M.* Guide to Ukrainian American Institutions, Professionals and Business. Ed. Dr. Wasyl Weresh, New York 1955 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterli. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 186. 248. *Chubaty M.* The Mind of Modern Russia By Hans Kohn, Rutgers University Press, New Brunswick, N. J., 1955. P. 281 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 89–90. 249. *Chubaty M.* The Historical Path of Orthodoxy. A. Shneman. Chekhov Publishing House New York, 1954. P. 388 (in Russian) / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 91–92. 250. *Chubaty M.* Die Orthodoxe Kirche in Der Ukraine Von 1917 Bis 1945. Friedrich Heyer, Ose-Europa und der Deutsch Osten. Koeln, 1953, Pp. 259 – 5 Maps / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 3. – P. 279–280. 251. *Chubaty M.* De Capitulis Basilianorum by Meletius M. Wojnar, OSBM. Romae, 1954 Analecta OSBM, Section I, Vol. III / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 3. – P. 281. 252. *Chubaty M.* Saint Volodymyr the Great. Sovereign and Baptizer of Rus'-Ukraine, by Rev. Ireneus Nazarko, OSBM. Roma, 1954. Pp. 202 & 7 illustrations. (In Ukrainian) / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly/ – 1955. – Vol. 11. No. 4. – P. 373. 253. *Chubaty M.* The Great Princess St. OLGA, 1000th Anniversary of Christianity in Ukraine. New York 1955 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 4. – P. 373. 254. *Chubaty M.* Die Mittelmachte Und Die Ukraine 1918, by Hans Beyer, Muenchen, Isar Verlag, 1956 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1956. – Vol. 12. No. 4. – P. 372–373. 255. *Chubaty M.* Der Metropolit, by Dr. Gregor Prokoptschuk. Muenchen, 1955, pp. 299 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1956. – Vol. 12. No. 1. – P. 80. 256. *Chubaty M.* Oxford Regional Economic Atlas, The U.S.S.R. and Eastern Europe. Prepared by the Economist Intelligence Unit and the Cartographic Department of the Clarendon Press. Oxford University Press, 1956. London, pp. 134 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1956. – Vol. 12. No. 2. – P. 182–183. 257. *Chubaty M.* The Church of Silence in Slovakia. By Rev. Dr. Theodoric Zubek, J.F.M. Passaic, New Jersey, 1956, pp. 310 / Mykola Chubatiy // The Ukrenian Quarterly. – 1957. – Vol. 13. No. 3. – P. 278–279. 258. *Чубатий М.* VII. Міжнародний Конгрес істориків та українці (спостереження історика) / Микола Чубатий // Дзвони. – Р. 3. – 1933. – С. 469–474. 259. *Чубатий М.* Степан Томашівський / Микола Чубатий // Богословія. – 1931. – Т. IX. – К. 3. – С. 271–272. 260. *Чубатий М.* Між культурою а степовим варварством (Історична паралєля) / Микола Чубатий // Нова Рада. – 1920. – Ч. 6. – С. 2–3. 261. *Чубатий М.* Треба переґрунтувати наші сили / Микола Чубатий // Нова Рада. – 1920. – Ч. 20. – С. 1. 262. *Чубатий М.* Перед роком. До історії злуки Придністрянщини з Придніпрянщини / Микола Чубатий // Нова Рада. – 1920. – Ч. 12. – С. 1–2. 263. *Чубатий М.* Чи конечно треба було? / Микола Чубатий // Нова Рада. – 1920. – Ч. 41. – С. 1–2. 264. *Чубатий М.* Розшматувати! / Микола Чубатий // Нова Рада. – 1920. – Ч. 45. – С. 1. 265. *Чубатий М.* Національна держава / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 10. – С. 1. 266. *Чубатий М.* Заопікуйте ся могилами українських героїв! / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 12. – С. 1. 267. *Чубатий М.* Що то таке самостійність а що

федерація? / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 12. – С. 1. 268. *Чубатий М.* Большевизм чи голод? / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 12. – С. 2. 269. *Чубатий М.* Українська справа в Америці / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 16. – С. 2. 270. *Чубатий М.* Соціялістичні міркування про “Нову Раду” і “Правду” / Микола Чубатий // Правда. –1920. – Ч. 16. – С. 2–3. 270. *Чубатий М.* Як живуть наші полені на Сибірі / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 16. – С. 3. 271. *Чубатий М.* Що то таке кольонізація? / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 17. – С. 3. 272. *Чубатий М.* Не поділити нині народу / Микола Чубатий // Правда. – 1920. – Ч. 19. – С. 1. 273. *Chubaty M.* The Meaning of “Russia” and “Ukraine” / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1945. – Vol. 1. No. 4. – P. 351–364. 274. *Chubaty M.* The Ukrainian and Russian Conceptions of the History of Eastern Europe / Mykola Chubatiy // Proceedinqs of the Historical-Philosophical Section of the Shevchenko Scientific Society. – 1951. – Vol. 1. – P. 10–25. 275. *Chubaty M.* The Conceptions of Ukrainian Nationality in Their Historical Development / Mykola Chubatiy // Proceedinqs of the Historical-Phlosophical Section of the Shevchenko Scientific Society. – 1952. – Vol. 2. – P. 10–16. 276. *Chubaty M.* The National Revolution in Ukraine, 1917–1919 / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1944. – Vol. 1. No. 1. – P. 17–39. 277. *Chubaty M.* Two Trends of the Russian Revolution / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1952. – Vol. 8. No. 1. – P. 60–66. 278. *Chubaty M.* Political Background of the Religious Persecution in Ukraine by Moscow / Mykola Chubatiy // The Ukrainian Quarterly. – 1955. – Vol. 11. No. 1. – P. 56–65.

Наталья Григорук

ОБЗОР ИСТОРИОГРАФИИ И ИСТОЧНИКОВЕДЧЕСКОЙ БАЗЫ НАУЧНОЙ И ОБЩЕСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НИКОЛАЯ ЧУБАТОГО

В статье проанализированы историография и источниковедческая база, а также определены основные направления исследования, которое осуществлено необходимостью комплексного изучения научной и общественной деятельности Николая Чубатого в контексте главных вех национальной истории XX в.

Ключевые слова: историография, источниковедческая база, научная деятельность, общественная деятельность, Николай Чубатий, исследование, история.

Nataliya Hryhoruk

THE REVIEW OF HISTORIOGRAPHY AND SOURCE BASE OF MYKOLA CHUBATYI’S SCIENTIFIC AND PUBLIC ACTIVITY

The paper presents the analysis of the historiography and source base as well as of the main trends of the study of M. Chubatyi’s scientific and public activity in the context of the major landmarks of the National History of the 21st century.

Key words: historiography, source base, scientific activity, public activity, Mykola Chubatiy, research, history.